

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "ES enerģētikas politikas ārējā dimensija"

(2016/C 264/04)

Ziņotājs: Vitas MAČIULIS

Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts 2015. gada 16. decembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 262. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"ES enerģētikas politikas ārējā dimensija".

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 19. aprīlī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 516. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 27. un 28. aprīlī (2016. gada 28. aprīļa sēdē), ar 143 balsīm par un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi: ceļā uz vienotu un noturīgu ES ārējo enerģētikas politiku

1.1. Enerģētika ir neatņemama starptautiskās politikas daļa un pašlaik ir viena no ES prioritātēm. Tā kā daži starptautiskie dalībnieki mēģina izmantot enerģētiku kā līdzekli politisko mērķu sasniegšanai, ES iedzīvotāju interesēs ir saglabāt ES piesardzību attiecībā uz enerģētikas jautājumiem.

1.1.1. Enerģētikas politikas ārējai dimensijai ir svarīgi trīs faktori: dažādošana, vienota nostāja un labi attīstīta iekšējā enerģētikas sistēma.

1.2. ES ārējā enerģētikas politikā būtiski svarīga ir ES enerģijas avotu, piegādātāju un piegādes ceļu dažādošana. ES Enerģētikas savienības stratēģijā uzsvērts, ka nozīmīgākā ES problēma ir tā, ka vairāk nekā puse patērētās enerģijas tiek importēta, kas jānodrošina ar attiecīgu tirdzniecības politiku palīdzību.

1.2.1. Jāpaplašina enerģijas importa partneru loks, pastāvīgi meklējot jaunus, uzticamus un prognozējamus enerģijas piegādātājus un veidojot ar tiem dialogu.

1.2.2. Jauniem nozīmīgiem infrastruktūras projektiem, kas veicinātu dažādošanu, būtu jānodrošina Enerģētikas savienības stratēģijas mērķu sasniegšana un pilnīgi jāatbilst ES *acquis*. Turklāt tiem būtu pilnīgi jāatbilst mērķim izveidot decentralizētu enerģētikas sistēmu, kurā būtiska nozīme ir atjaunojamiem energoresursiem.

1.2.3. Lai rastu piemērotākos veidus un partnerus ārējo enerģētikas jautājumu risināšanai, ir jāveicina sadarbība starp privāto un politisko sektoru pārstāvjiem. Vienmēr jāņem vērā mērķi energoapgādes drošības un ilgtspējas jomā.

1.3. Jāpanāk, lai dalībvalstis "runātu vienā balsī", neraugoties uz to, ka tajās ir atšķirīgs energoavotu sadalījums, enerģijas importa struktūras un tradicionālie partneri. Lai nodrošinātu spēcīgu ārējo dimensiju, ir svarīga vienota ES iekšējā nostāja.

1.3.1. EESK mudina dalībvalstis koordinēt savas individuālās intereses enerģētikas jomā un saglabāt solidaritāti un pārredzamību attiecībā pret citām dalībvalstīm.

1.3.2. EESK atzinīgi vērtē Komisijas 2016. gada 16. februāra priekšlikumu, kurā tiek nostiprināts pašreizējais informācijas apmaiņas mehānisms attiecībā uz starpvaldību nolīgumiem un nesaistošiem instrumentiem.

1.3.3. Svarīgam ES ārējās enerģētikas politikas aspektam jābūt kopēju vides drošības un kodoldrošuma standartu uzturēšanai enerģētikas projektos, kas tiek īstenoti ES kaimiņvalstīs. Būtu jāierobežo enerģijas iepirkšana no valstīm, kuras neievēro šos standartus.

1.4. Ārējās ietekmes samazināšanas priekšnoteikums ir spēcīga iekšējā energosistēma: viena no Enerģētikas savienības pamatdimensijām ir pilnīgi funkcionāla un pārredzama iekšējā ES enerģijas tirgus izveide. Tas tiešā veidā sekmētu efektīvāku ES pieeju ārējās enerģētikas politikas jautājumiem.

1.4.1. Jāizveido visas nepieciešamās energoapgādes infrastruktūras daļas, lai varētu optimizēt un racionalizēt energoresursu importu Eiropas Savienībā.

1.4.2. EESK uzsver, ka visu dalībvalstu energotīkli un sistēmas ir pilnīgi jāintegrē ES iekšējā tirgū un jānodrošina to pilnīga sinhronizēšana.

1.4.3. Jāsauglabā ES enerģijas ražotāju konkurētspēja, nodrošinot vienādus noteikumus gan Eiropas, gan trešo valstu enerģijas ražotājiem.

1.4.4. EESK mudina ES ārējās enerģētikas politikas izstrādē un īstenošanā ņemt vērā, ka ES rūpniecībai un it īpaši energoietilpīgajām nozarēm ir nepieciešama konkurētspējīga, stabila un prognozējama energoapgāde, lai tās varētu darboties līdzvērtīgos apstākļos ar to starptautiskajiem konkurentiem.

1.5. Tālredzīgai enerģētikas politikai, kas palīdzētu sasniegt ES ārpolitikas mērķus, tostarp COP21 nolīguma kontekstā, pirmām kārtām būtu jābalstās uz sistemātiskas uzmanības veltīšanu ES klimata politikas mērķiem, kā arī uz starptautiskiem centieniem mazināt klimata pārmaiņas, galvenokārt attīstot trīs būtiskus faktorus – atjaunojamos energoresursus, energoefektivitāti, pētniecību un izstrādi.

1.5.1. Atjaunojamie energoresursi ievērojami palīdz palielināt energoapgādes drošību un samazināt atkarību no importa.

1.5.2. ES jādara viss iespējamais, lai saglabātu vadošo pozīciju šajā jomā.

1.5.3. Energoefektivitāte ir viens no galvenajiem elementiem, kas ļauj samazināt ES enerģijas patēriņu un attiecīgi samazināt importētās enerģijas daudzumu. Tādēļ ir svarīgi samazināt arī privātpersonu un komercstruktūru enerģijas patēriņu.

1.6. Jāpieskīr atbilstoši resursi pētniecības un izstrādes nozarei, lai varētu palielināt enerģijas ražošanas efektivitāti un samazināt izmaksas. Šajā saistībā neapšaubāmi svarīga ir arī starptautiskā sadarbība.

1.7. Energoresursu izmaksām jābūt tādām, lai patērētāji tos varētu atļauties pirkt un nerastos kaitējums nozaru konkurētspējai, tāpēc EESK aicina Komisiju un valstu valdības piešķirt plašu nozīmi pilsoniskajai sabiedrībai, sociālajiem partneriem un patērētāju organizācijām. Tālab EESK aicina izveidot Eiropas enerģētikas dialogu un Eiropas enerģētikas forumu ar visu ieinteresēto personu līdzdalību. Tas ir būtiski, lai izveidotu pārdomātu, ilgtspējīgu un efektīvu ES ārējo enerģētikas politiku.

1.7.1. EESK ir jāmudina savas starptautiskās struktūras aktīvi piedalīties efektīvas un noturīgas ES ārējās enerģētikas politikas veidošanā.

2. Vispārīga informācija

2.1. Enerģētikas jautājumi tikai nesen ieņēmuši nozīmīgu vietu ES politiskajās debatēs un kļuvuši par vienu no Eiropas Komisijas darba programmas prioritātēm. Arī EESK aktīvi darbojas enerģētikas politikas ārējās dimensijas jomā un jau ir pieņēmusi vairākus atzinumus par šo tematu ⁽¹⁾.

2.2. Tā kā arvien pieaug ES atkarība no enerģijas importa, jo īpaši naftas un gāzes, ES enerģētikas politikas ārējā dimensija kļūst svarīga enerģijas piegādes drošības stabilizēšanā.

2.2.1. Vairāk nekā pusi (53,2 %) ES bruto iekšzemes enerģijas patēriņa veido imports. ES importē 44,2 % cietā kurināmā (no kuriem vairāk nekā puse ir akmeņogles), 87,4 % naftas un naftas produktu un 65,3 % dabasgāzes (Eurostat 2013. gada dati).

2.2.2. Šie rādītāji skaidri liecina par to, cik lielā mērā ES ir atkarīga no tirdzniecības ar trešo valstu piegādātājiem. Tādēļ, ja piegādātājs izrādītos neuzticams vai neprognozējams, vai, ja netiktu pienācīgi uzturētas infrastruktūras, tas varētu nopietni ietekmēt energoapgādes drošību visā ES.

3. Ārējo energoresursu piegādātāju dažādošanas nozīmīgums

3.1. ES ir jāmeklē jaunas sadarbības iespējas un jāstiprina esošās partnerattiecības enerģētikas jomā ar trešām valstīm, lai dažādotu enerģijas avotus, piegādātājus un piegādes ceļus.

3.2. Visticamāk, tuvākajā nākotnē ES galvenais enerģijas importa partneris joprojām būs Krievija. Tas īpaši attiecas uz cauruļvadu gāzi.

3.2.1. Viena no Krievijas prioritātēm ir vismaz saglabāt savu izdevīgo pozīciju ES enerģijas tirgū, kas ir gan tās lielākais enerģijas eksporta galamērķis, gan ļoti uzticams klients.

3.2.2. Cauruļvada projekts *Nord Stream II* pašlaik ir svarīgs Krievijas enerģētikas programmas elements, kura mērķis ir palielināt dabasgāzes eksportu uz ES. ES līmenī ir paustas bažas par to, ka šis projekts varētu būt pretrunā ES Enerģētikas savienības stratēģijas mērķim dažādot gāzes piegādes ceļus. EESK uzskata, ka Komisijas svarīgākais uzdevums ir rūpīgi izvērtēt projektu *Nord Stream II* un tā atbilstību ES *acquis*, tostarp trešajai enerģētikas paketei un Enerģētiskās savienības stratēģijas mērķiem, jo īpaši energoresursu, piegādātāju un piegādes ceļu dažādošanas mērķim.

3.2.3. Veidojot vienotu ES nostāju attiecībā uz projektu *Nord Stream II*, jāņem vērā visu dalībvalstu intereses. Šā projekta komerciālie aspekti nedrīkstētu būt vienīgais faktors lēmuma pieņemšanā, jo īpaši, ņemot vērā Krievijas tendenci izmantot enerģiju kā līdzekli ģeopolitisko mērķu sasniegšanai.

⁽¹⁾ 1) EESK atzinums par tematu "Pilsoniskās sabiedrības ieguldījums ES un Vidusāzijas stratēģijas pārskatīšanā" (OV C 242, 23.7.2015., 1. lpp.);
2) EESK atzinums par tematu "Enerģētikas savienības stratēģiskais satvars" (OV C 383, 17.11.2015., 84. lpp.);
3) EESK atzinums par tematu "Enerģētika – Rietumbalkānu valstu attīstības un padziļināta pievienošanās procesa faktors" (OV C 32, 28.1.2016., 8. lpp.);
4) EESK atzinums par tematu "Svarīgāko ES importa preču nodrošināšana ar pašreizējo ES tirdzniecības politiku un citām saistītajām politikas jomām" (OV C 67, 6.3.2014., 47. lpp.);
5) EESK atzinums par tematu "Starpvaldību nolīgumi starp dalībvalstīm un trešām valstīm enerģētikas jomā" (OV C 68, 6.3.2012., 65. lpp.);
6) EESK atzinums par tematu "Pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana Eiropas Enerģētikas kopienas izveidē" (OV C 68, 6.3.2012., 15. lpp.);
7) EESK atzinums par tematu "ES enerģētikas politikas ārējā dimensija" (OV C 182, 4.8.2009., 8. lpp.).

3.3. Norvēģija ir vērtīgs ES starptautiskais partneris, jo tai ir līdzīgas politiskās prioritātes, tostarp enerģētikas nozarē. Tā kā Norvēģija ir parakstījusi Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu, šī valsts ir daļa no ES iekšējā tirgus.

3.3.1. Ziemeļu dimensijas nozīme, visticamāk, palielināsies, tāpat kā sadarbība ziemeļu reģionos attiecībā uz naftas un gāzes ieguvu Ziemeļu Ledus okeānā. Tomēr tad, ja un kad uzņēmumi sāks padziļināti pētīt iespējamus resursus minētajā reģionā, īpaša uzmanība būs jāpievērš delikātajam vides aizsardzības kontekstam.

3.4. ES sadarbība ar Vidusjūras dienvidu un austrumu reģiona partneriem enerģētikas nozarē ir guvusi jaunu stimulu, jo nesen ir izveidotas reģionālās platformas, kuras attiecas uz gāzi, elektrību, atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitāti. Šo platformu nolūks ir veicināt un uzlabot sadarbību enerģētikas nozarē.

3.5. Tā kā Vidusāzija ir stratēģiski svarīgs un energoresursiem bagāts reģions, Eiropas Savienība ir apņēmusies izveidot ilgtspējīgas un stabilas attiecības ar šo reģionu. Kā norādīts Ārlietu padomes 2015. gada 22. jūnijā pieņemtajos secinājumos par ES stratēģiju Vidusāzijai, ES aicina stiprināt sadarbību enerģētikas jomā, kas veicinātu savstarpējo enerģētisko drošību.

3.6. Kaspijas jūras reģiona un ES tirgus savienošana ar Dienvidu gāzes koridoru pavērs jaunas iespējas dabasgāzes tirdzniecībā un veicinās ES piegādes ceļu dažādošanas mērķa sasniegšanu. Transanatolijas dabasgāzes cauruļvads (TANAP) būs svarīga Transadrijas (TAP) gāzesvada starpsavienojuma daļa.

3.7. Attiecības ar ASV enerģētikas nozarē gūst arvien lielāku nozīmi ES, kā to atspoguļo ES un ASV Enerģētikas padome. ASV pašlaik ir zemas gāzes cenas, ko nodrošina netradicionāla gāzes ražošana. ES vajadzētu izmantot šo brīdi un veicināt sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) transatlantisko tirdzniecību, jo tas būtiski veicinātu energoapgādes dažādošanu.

3.7.1. Transatlantiskā tirdzniecības un ieguldījumu partnerība (TTIP) varētu kļūt par svarīgu instrumentu, lai cita starpā uzlabotu transatlantisko enerģētisko drošību. EESK mudina puses darīt visu iespējamo, lai pienācīgi risinātu nolīgumā minētās enerģētikas problēmas.

3.8. ES energoapgādes drošība ir cieši saistīta ar tās kaimiņvalstu situāciju enerģētikas jomā, tādēļ ES būtu jāturpina cieši sadarboties ar kaimiņvalstīm un paplašināt savstarpēji izdevīgas sadarbības jomas.

3.8.1. EESK aicina Komisiju vairāk stiprināt Enerģētikas kopieni, jo īpaši attiecībā uz ES enerģētikas *acquis* īstenošanu saistībā ar līgumslēdzējām pusēm ⁽²⁾.

3.8.2. Enerģētikas kopienas galvenais mērķis ir paplašināt ES iekšējo enerģijas tirgu. ES ir jāturpina stiprināt sadarbību ar kaimiņvalstīm un to pilsonisko sabiedrību, lai patiešām izveidotu Eiropas enerģijas tirgu. EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu piegādes drošības regulai, kura tiešā veidā attieksies uz Enerģētikas kopienas valstīm.

3.9. Pēc Irānai piemēroto starptautisko sankciju atcelšanas ES ir jāizmanto situācija un atkal ar to jāizveido attiecības enerģētikas nozarē, ņemot vērā, ka Irāna var palīdzēt dažādot ES enerģijas piegādes avotus.

3.10. ES būtu arī jāpaātrina un jānostiprina stingra partnerība ar citām ļoti atšķirīgām, tomēr ļoti nozīmīgām trešām valstīm, piemēram, ar Kanādu, Turciju un Alžīriju. EESK atzinīgi vērtē to, ka 2015. gadā ar šīm valstīm tika sākts augsta līmeņa dialogs enerģētikas jomā.

⁽²⁾ Līgumslēdzējas puses: Albānija, Bosnija un Hercegovina, Kosova, bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika, Moldova, Melnkalne, Serbija un Ukraina.

3.11. Enerģētikas aspekts būtu pienācīgi jāiekļauj un jāatspoguļo tirdzniecības nolīgumos ar trešām valstīm. Turklāt, energoapgādes līgumiem ar trešo valstu piegādātājiem ir pilnīgi jāatbilst ES tiesību normām un energoapgādes drošības principiem.

4. Vienota nostāja un vienota pieeja enerģētikas jautājumiem

4.1. Ārlietu padome 2015. gada 20. jūlijā apstiprināja Enerģētikas diplomātijas rīcības plānu (EDRP), lai atbalstītu Enerģētikas savienības stratēģijas ārējo dimensiju. Šā plāna mērķis ir stiprināt kopīgu vēstījumu, lai ES varētu ieņemt vienotu nostāju nozīmīgos enerģētikas jautājumos un izpildīt enerģētikas mērķus, ievērojot solidaritātes principu un kopīgas intereses, nevis īstenojot atsevišķu valstu enerģētikas politiku.

4.1.1. EDRP galvenās dimensijas ir diplomātisks atbalsts energoresursu, piegādātāju un piegādes ceļu dažādošanai, sadarbības palielināšana ar tranzitvalstīm (jo īpaši ar Ukrainu) un trešo valstu enerģētikas partneriem, Enerģētikas kopienas tālāka nostiprināšana un ES stratēģiska iesaiste daudzpusējās iniciatīvās enerģētikas jomā.

4.2. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra lēmumu tika izveidots informācijas apmaiņas mehānisms attiecībā uz starpvaldību nolīgumiem, lai nodrošinātu nolīguma juridisko skaidrību un pārredzamību, kā arī tā noteikumu atbilstību ES tiesību aktiem. Komisija 2016. gada februārī ierosināja stiprināt pašreizējo mehānismu.

4.2.1. EESK atzinīgi vērtē centienus nodrošināt ES nolīgumu ar trešām pusēm⁽³⁾ tiesisko atbilstību un pārredzamību, tādēļ EESK atbalstītu pašreizējā informācijas apmaiņas mehānisma stiprināšanu.

4.3. ES jāturpina veicināt un pastāvīgi uzlabot vides drošības un kodoldrošuma standartus trešās valstīs.

4.3.1. Īpaša uzmanība jāpievērš kodolspēkstacijām, ko trešās valstis būvē netālu no ES robežām (piemēram, Astravječas kodolspēkstacijai Baltkrievijā, kurā tika konstatēta neatbilstība Espo konvencijai). ES būtu jāuzsver trešām pusēm, ka šādos projektos ir jānodrošina visaptveroša drošība saskaņā ar SAEA Konvenciju par kodoldrošību un citiem saistītiem starptautiskiem nolīgumiem. Komisijai būtu jāpastiprina centieni, lai nodrošinātu, ka valstis, kuras atbilstoši ES noteikumiem ir piekritušas drošuma noturības testiem, izpilda šīs saistības pēc iespējas ātrāk. Turklāt būtu jāierobežo nedrošās spēkstacijās ražotās enerģijas piegāde Eiropas Savienībai.

5. Spēcīgas iekšējās enerģētikas sistēmas ietekme

5.1. Spēcīga iekšējā enerģētikas sistēma tiešā veidā sekmē noturīgu ārējo pozīciju. Tāpēc ES būtu jācenšas pilnveidot iekšējo pieeju enerģētikas jautājumiem.

5.2. Enerģētikas savienības stratēģija ir prioritāra iniciatīva, kuras mērķis ir izveidot vienotu ES rīcības plānu attiecībā uz enerģētikas problēmām. Tā kā ES ekonomiskās un sociālās labklājības pamatā ir energoapgādes drošība, tā kļūst par dalībvalstu, enerģijas ražotāju, patērētāju, tranzitvalstu un starptautiskās sabiedrības kopēju atbildību, jo visas šīs puses ir iesaistītas mūsdienu globalizētajos enerģijas tirgos.

5.2.1. Enerģētikas savienības galvenais pīlārs ir dalībvalstu starpsavienojumu uzlabošana un iekšējā enerģijas tirgus *acquis* pilnīga īstenošana. ES iekšējā tirgus pilnīga integrācija palielinās konkurenci starp enerģijas piegādātājiem, tādējādi nodrošinot labākas cenas galapatērētājiem.

⁽³⁾ Sk. 1. zemsvītras piezīmes 5. punktu.

5.2.2. Visā pasaulē arvien plašāk kļūst pieejama sašķidrīnātā dabas gāze (LNG), tādējādi ES rodas jaunas iespējas dažādot gāzes piegādi. Tāpēc ir jānostiprina un jāattīsta iekšējās LNG infrastruktūras. Šajā sakarā EESK ļoti atzinīgi vērtē LNG un gāzes uzglabāšanas stratēģiju, ko 2016. gada februārī pieņēma Komisija.

5.2.3. ES pilnīga integrācija nozīmē tā dēvēto “enerģijas salu” likvidēšanu. EESK uzsver, ka visi dalībvalstu energotīkli un sistēmas ir pilnīgi jāintegrē ES iekšējā tirgū, gan attīstot fizisku infrastruktūru, lai savienotu tīklus, gan beidzot atrisinot sinhronizācijas problēmu visās trīs Baltijas valstīs ⁽⁴⁾, jo to elektroenerģijas sistēma pašlaik ir pilnīgi atkarīga no trešās valsts operatora (Krievija).

5.2.4. Jāsaglabā ES enerģijas ražotāju konkurētspēja. Jāizveido vienlīdzīgi konkurences apstākļi Eiropas valstu un trešo valstu enerģijas ražotājiem, lai nodrošinātu, ka visi enerģijas tirgus dalībnieki ievēro ES konkurences noteikumus.

6. Tālredzīga enerģētikas politika – ārējās dimensijas būtisks faktors

6.1. Atjaunojamie energoresursi ļauj ES tiešā veidā ne tikai mazināt tās atkarību no importēta fosilā kurināmā, bet arī padarīt tās iekšzemes enerģijas ražošanu ilgtspējīgāku. EESK uzskata, ka atjaunojamo energoresursu attīstība ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem, lai panāktu lielāku energoapgādes drošību nākotnē. Tomēr ES nedrīkst pašauties uz pagātnes sasniegumiem, tai jādara viss iespējams, lai saglabātu vadošo pozīciju šajā jomā. Turklāt ES pārstāvjiem būtu jānodrošina trešās valstis noteikt vērienīgus mērķus attiecībā uz atjaunojamo enerģiju.

6.1.1. ES jau plāno rīcību pēc 2020. gada un 2030. gadam ir noteikusi vēl vērienīgākus mērķus. Lai sasniegtu kopējo mērķi – no atjaunojamiem energoresursiem iegūtās enerģijas īpatsvaru palielināt vismaz līdz 27 % –, dalībvalstīm būtu jāpalielina sadarbība reģionālā līmenī, vēl vairāk apvienojot ES enerģētikas nozari.

6.1.2. Attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu EESK atzinīgi vērtē COP21 nolīgumu un ES apņemšanos līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas vismaz par 40 % (salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni), kā ir noteikts klimata un enerģētikas politikas satvarā. Eiropas Savienībai ne vien jānodrošina tās partneri aktīvi strādāt šajā jomā, bet arī jāsniedz praktiska palīdzība, ja tas nepieciešams.

6.1.3. Decentralizēta enerģijas ražošana un enerģijas kooperatīvi palīdzētu sasniegt ES mērķus klimata un enerģētikas jomā. Tas dotu iespēju plašākai sabiedrībai iesaistīties enerģētiskās neatkarības un drošības veicināšanā savā valstī un visā ES. Tādēļ būtu jāpieņem rentablas pasākumus un patērēšanas paraugprakse.

6.2. Energoefektivitāte ir tiešs veids, kā risināt ES importa augstā īpatsvara problēmu. Ir noteikts mērķis 2030. gadam visā ES uzlabot energoefektivitāti vismaz par 27 % (tāpat kā attiecībā uz atjaunojamiem enerģijas avotiem), Eiropas Komisijai veicot nopietnus pasākumus, lai īstenotu principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”. Savukārt Enerģētikas savienība turpinās uzlabot piekļuvi finanšu instrumentiem energoefektivitātes jomā, jo īpaši transporta un būvniecības nozarē, un arī turpmāk rosinās dalībvalstis to politikā par prioritāti noteikt energoefektivitātes apsvērumus.

6.3. Ir svarīgi piešķirt atbilstošus resursus pētniecībai un izstrādes jomai, lai turpinātos tehnoloģiju progress enerģijas ražošanas un viedās sadales jomā. Tas īpaši attiecas uz atjaunojamiem energoresursiem, lai no tiem saražotā enerģija būtu cenu ziņā pieejama un uzticama. Tāpat ir jāturpina attīstīt progresīvas tehnoloģijas, piemēram, ūdeņraža, kurināmā elementu un kodolsintēzes izmantošanai enerģijas ražošanā.

⁽⁴⁾ OV C 228, 22.9.2009., 84. lpp.

6.4. EESK aicina ES uzņemties līderību jaunattīstības valstu enerģētikas problēmu risināšanā, pastāvīgi īstenojot tādu politiku un iniciatīvas, kuru mērķis ir palielināt finansiālo, tehnisko un juridisko palīdzību. Paplašinot sadarbību ar jaunattīstības valstīm, kā galvenais instruments jāizmanto atbalsts izglītībai un apmācībai attiecīgajās jomās.

7. Pilsoniskā sabiedrība – aktīvs dalībnieks ārējo enerģētikas jautājumu risināšanā

7.1. Tā kā patērētāji vēlas, lai enerģija izmaksu ziņā būtu pieejama un nozaru konkurētspēju atbalstoša, EESK aicina Komisiju un valstu valdības iesaistīt enerģētikas lietās pilsonisko sabiedrību, sociālos partnerus un patērētāju organizācijas un uzturēt atklātu dialogu. Tas ievērojami sekmētu labāku izpratni par enerģētikas jautājumiem.

7.1.1. Enerģētiskā nabadzība ir starptautiska problēma, kuru nevar ignorēt ne ES iekšējā, ne ārējā enerģētikas politikā. Palīdzība jāsniedz arī tiem, kuri ir visneaizsargātākie.

7.2. Pilsoniskajai sabiedrībai jāizrāda lielāka iniciatīva enerģētikas politikas veidošanas procesos. EESK atzinīgi vērtē ES un Ukrainas pilsoniskās sabiedrības platformas 2016. gada 11. februārī parakstīto kopīgo deklarāciju, kuras mērķis ir stiprināt pilsoniskās sabiedrības nozīmi un sagatavot attiecīgajām iestādēm ieteikumus tiesiskuma jomā.

7.2.1. Enerģētikas jautājumi ir jāiekļauj EESK starptautisku sanāksmju dienaskārtībā, un tiem jāklūst par svarīgu tematu debatēs ar pilsonisko sabiedrību partnervalstīs.

Briselē, 2016. gada 28. aprīlī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
